

תוספת שבת

זמני הדלק'נ שבת פרשת מקץ
ירושלים: 4:03 מוקדם: 3:53
בני ברק: 4:17 מוקדם: 3:07
מודיעין עילית: 4:12 מוקדם: 4:02
חיפה: 4:08 מוקדם: 3:58
טבריה: 4:04 מוקדם: 3:54

יצא לאור אוסף
חדש של
עלוני תוספת שבת
של שנת תשפ"ה
עד חנוכה תשפ"ו
מוקדים בכל הארץ
0527614765

מדברי רבותינו זצוק"ל ושיבדלחט"א במעלת תפילת מנחה בערש"ק וקדושת השבת

בחובת הזהירות בקבלת שבת בער"ש של חנוכה

בעבר שהדליקו בשמן מצומצם, היו שאיחרו מעט בהדלקה משום שרצו שלא יכבה לפני הזמן, משא"כ בזמנינו שמדליקים בהרבה שמן,

ומרן הגרא"ל שטינמן פסק שהפסק שלו להמנע מכל מלאכה לפחות חצי שעה לפני השבת, הוא גם בשבת חנוכה!

ובודאי בבתי שיש הרבה בנים מדליקים בבית והרבה נרות, בודאי יש להקפיד ע"ז שיגמרו להדליק נרות שבת וחנוכה חצי שעה לפני השקיעה!!! וכן יש להיזהר שלא יתאחר בהדלקת נרות החנוכה בבתי הכנסיות, וכבר פסק המשנה ברורה בסי' תרע"א ס"ק מ"ז, ובביאור הלכה שם:

"שכשמתאחרים הקהל לבוא בער"ש יברך וידליק מיד, דמכל מקום איכא פירסומי ניסא כשבאים אח"כ לביהכנ"ס ורואים הנרות".... (עיי"ש בהרחבה)

זהירות ממלאכת בורר

לאור ההוראה מהפוסקים, להסיר את האקריות מהחמאה, דהיינו להסיר את העטיפה ולקלף שיכבה דקה מהחמאה לפני האכילה, בכדי להימנע מחשש בורר כדאי להסיר את השיכבה לפני שבת, ומי ששכח לעשות כן לפני שבת יסיר בשבת מעט יותר מהעובי הנצרך וכך ימנע מבורר.

כתב היסוד ושורש העבודה, וז"ל: בערב שבת ידליק תחילה נר חנוכה ואח"כ נר שבת, כדעת הב"י והאר"י, ויזהר האדם מאד ומאד, להדליק מבעוד יום, היינו להקדים תפילת המנחה,

בכדי שיוכל להדליק נרות של חנוכה ושל שבת מבעוד יום 'בלי ספק כלל', ורבים אינם נזהרים בזה, ומדליקים כמעט בין השמשות בשביל איחור תפילת המנחה, ומסכנין עצמם באיסור סקילה של חילול שבת, רח"ל, ודי בהערה זו, עכ"ל (שער יב)

יצויין שכל רבותינו זיע"א ויבדלחט"א הורו שגם בער"ש חנוכה יש להקדים את נרות החנוכה ונרות השבת לפני זמן הדלקת נרות ובפרט ששבת חל לקראת סוף ימי

החנוכה, ויש הרבה נרות יש להיזהר ביותר, וכך הורו מרנן הבריסקר רב זיע"א הגרי"ש אלישיב זיע"א הגרא"ל שטינמן זיע"א הגר"ח קניבסקי זיע"א הגר"נ קרליץ זיע"א ועוד, ורק

השבת פרשת מקץ שבת ר"ח וחנוכה, השבת המיוחדת ביותר בשנה!! רמזים נפלאים לשבת זו.

רמזים בפרשת מקץ לחנוכה:

כידוע שבת חנוכה חלה בדרך כלל בפר' מקץ וישנם רמזים לחנוכה בפרשה, רמז א: בחלום פרעה נראה לו שהפרות רעות המראה, בלעו את הפרות הבריאות ויפות המראה, ונרמז בזה ל"מסרת גיבורים ביד חלשים" רמז ב: "מקץ שנתיים" ר"ת ש'מאל נ'ר ת'דליק י'מין ת'חילה.

רמז ג. הלכות חנוכה נלמדים בר"ת במילים "ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חלם", ו'בעת י'וחנן ה'כחיד י'וונים מ'בית ק'דשינו צ'ונו ש'נדליק נ'רות ת'מניא י'ומי מ'חנוכה י'מין מ'זוזה י'מין מ'זוזה י'ניחנו מ'בחוק ו'חצר פ'תוחה ר'בים ע'ליהם ה'גדול ח'ייב ל'הדליק מ'שחשיכה. (מהספר דגל ירושלים)

מרן הגר"נ קרליץ זצוק"ל: אלו הנוסעים במכונית סמוך לכניסת השבת לאחר הצפצוף המודיע שזה הזמן הסמוך לשבת, יש בזה פריצת גדר בחומת שמירת השבת וזלזול בכבוד השבת שמראים שעדיין לא מוכנים לשבת!

שבת, ועל כן לא הגינה עליהם זכות התורה. ואלו הנוסעים במכוניותיהם סמוך לכניסת השבת לאחר הצפצוף המודיע שזה הזמן הסמוך לשבת, יש בזה פריצת גדר בחומת שמירת השבת וזלזול בכבוד השבת שמראים שעדיין לא מוכנים לשבת!

המשגיח דליקווד על האסון נורא שקרה,

באיחור הגעת האוטובוס בער"ש...

על המשגיח דליקווד הגה"צ רבי מתתיהו סלומון זצוק"ל מספרים תלמידיו בליקווד כך: המשגיח היה מרומם לנו את השבתות. היה מקרה פעם בערב שבת בחורף בשלג, היה אוטובוס שהגיע לליקווד אחרי הזמן של כניסת השבת בגלל השלגים, המשגיח שמע על זה וכל השבת הוא בכה. ומשבוע שלאחר מכן הוא

שמ"ח: ר"ת ש'בת ח'ודש מ'ילה שלושת הדברים שהיוונים רצו לבטלם, וזהו עיקר כוונתם להשבית שמחה של מצוה.

וכן במניין הנרות של חנוכה (עם השמשות) ישנם מ"ד נרות, ומרומז בזה ג' הדברים שגזרו עליהם היוונים, שבת שזה אחר ז' ימים, חודש שזה לאחר כ"ט יום, ומילה שזה לאחר ח' ימים, וז' עם כ"ט ועם ח' יוצא מ"ד. (שבביי חיים)

ובשבת זו מוציאים ג' ספרי תורה וקוראים קודם בשל ר"ח משום תדיר, וכבר כתב המשנ"ב בסי' תי"ט סק"ב שיש להוסיף מאכל יותר בשבת ר"ח, לכבוד ר"ח, (ועיי"ש שעה"צ) וביותר כתב הבן איש חי שגם בשבת חנוכה רגילה יש להרבות בסעודה יותר משאר שבתות השנה (וישב שנה א' כ"ח).

בדרשה בציבור אמר מרן פוסק הדור הגאון רבי נסים קרליץ זצוק"ל כך: הנוסע בערב שבת למקום רחוק עם מכונית ויש מי שמכין לו צורכי שבת צריך לחשב שיוכל להגיע קודם שבת וכן לחשב שאם יהיה איזה עיכוב או תקלה שיוכל להגיע קודם השבת. ומעשה בת"ח גדול מאד זצ"ל שנסע סמוך לשבת והיה לאוטובוס תאונת דרכים ונפצע מכך הוא ואנשים אחרים שהיו באוטובוס, ואמר ע"ז מרן החזו"א זללה"ה שזה שזכות התורה שהוא לומד ויגע בה לא הגינה עליו זו אינה קושיא, שהרי לפעמים מגיע גם לצדיק איזה עונש, אבל קשה מאי טעמא לא הגינה זכות התורה על שאר הנוסעים שלא ינזקו? ואמר שצריך לעיין אם הנסיעה היתה באופן שאסור היה לנסוע בערב

את המתח והלחץ, המשגיח אמר שרואים שמתכוונים מראש, קבוע נשאר עוד זמן למתח וללחץ... וכל כך למה?
ותירץ המשגיח: שזה חלק מחשבוננו של הקב"ה שנתן לנו מתנה טובה ושבת שמה, הקב"ה נתן לנו יחד עם השבת גם מצוות ההכנה של ערב שבת, כי הקב"ה רצה לנסות את האדם דווקא בערב שבת בנסיינות כאלו שכדי לעמוד בהם צריך להתגבר על המידות הרעות שלו ולהוציא מהכוח אל הפועל מידות טובות ובכך יוכל לעלות למדרגות גבוהות מאד ואז יקבל שבת קדש בדרגה גבוהה יותר.

תשובות שאמר מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: הציפצוף לפני שבת זה אינו תזכורת על השקיעה, אלא שחכמי הדור קבעו שאז יש לקבל שבת!!!

קודם השקיעה, צפצוף זה אינו תזכורת על השקיעה, צפצוף זה שחכמי הדור קבעו שאז יש לקבל שבת, וזאת על פי דברי המשנה ברורה (סימן רסא ס"ק כג ובסימן רסג ס"ק טו) שכדי לצאת ידי כל הראשונים, צריך לפרוש ממלאכה חצי שעה או עכ"פ עשרים דקות קודם השקיעה, ומי שעושה כן אשרי לו. ולכן קבעו חכמי הדור בכל מקום כמה זמן יקבלו עליהם שבת, קודם השקיעה.

ומי שנוסע לאחר זמן זה שקבעו חכמי אותו הדור, הרי זה חילול השם ברבים, שמראה שהוא אינו מקבל עליו דעת חכמים, ולכן יש להיזהר שלא לעשות מלאכה לאחר זמן זה, וכ"ש שלא לעשותו ברבים. וכ"ש אלו שנוסעים בכביש בצורה מסוכנת, ומסכנים אנשים נשים וטף, הרי אם יקרה משהו חלילה, לא יוכל לרחוץ בנקיון כפיו ולומר שוגג הייתי, שהרי הוא קרוב למזיד, שכל הנוסע בצורה פראית כזאת, הוא עלול לסכן הציבור. ואפילו במקום שהיה אונס גמור, נחשב למזיד.

לקראת שבת חנוכה מכתב שפירסם הגר"י ויזל שליט"א רב קהילת חניכי הישיבות בברכפלד ורב שכונת אילת השחר בב"ב:

בני ישראל את השבת 'בעולם הזה', לעשות את השבת 'ביום שכולו שבת'. נראה לפרש, שבשבת נוספת על הנשמה נשמה יתרה, והנשמה מתעלה ומתקדשת. וע"י זה היא תנחל מעלה יותר גבוהה בעולם הבא שכולו שבת. ודברים אלה מיוסדים על הדברים העמוקים ונפלאים של הרמב"ן בפרשה. וכשהנשמה מתחזקת, גם הגוף שהוא הנרתיק שלה מתחזק. וכן כתב הפרי מגדים (ס"ס רנו) המוסיף מחול על הקודש מוסיפין לו חיים.

והשבת הבאה עלינו לטובה, היא שבת חנוכה. וערב שבת קצר, ומרובה בטרדות והכנות. ורבים נוסעים לשבות מחוץ לעיר. ואשרי מי שישים על לבו לזכור את יום השבת כבר מהיום, לתכנן איך לכלכל את ההכנות והנסיעות והדלקת נרות חנוכה, על הצד היותר טוב. ובהגיע ערב שבת, להיות מהזריזים והזהירים לשמור על קדושת שבת המלכה שעומדת לרדת לעולם, עם ברכותיה לעם ישראל שהוא בן זוגה.

ועצה טובה, למשפחות שנוהגים להשמיע שירים בביתם, שבערב שבת ישמיעו שירים וזמירות של שבת. ובכך שבת שלום מתחילה לפרוש את כנפיה בנועם ורוגע, ורואים בחוש עזר משמים בכל המעשים.

מנאי אוהבכם ומקירכם, ישראל דוב הלוי ויזל

החליט לדבר בין קבלת שבת למעריב על נושא של שבת, קבלת שבת וזמירות שבת ודיבר כמה שנים על זה בעקבות "האסון הנורא" בזה שקרה שאוטובוס הגיע אחרי כניסת שבת, בזה הוא הנחיל לנו ששבת זה לא סתם עוד יום, וכל התפילות של שבת השתנו, כל האווירה בישיבה בשבת וכל קדושת השבת בליקווד השתנתה.

דבר מעניין שאמר המשגיח, בדרך כלל כמעט בכל בית יש אווירה לחוצה בער"ש גם בימי החורף הקצרים ואפי' בימי הקיץ הארוכים... ורגילים לומר שצריך להתכונן מראש כדי למנוע

נשאלנו פעם, אם מותר לנסוע עם נהג יהודי בערב שבת בשעה מאוחרת, מבני ברק לירושלים, כאשר ברור שהנהג יחלל שבת, ויחזור לעיר מושבו, האם נחשב הדבר ללפני עור, עוד יש סברא להקל בזה, כיון שהנהג הזה ממילא מחלל שבת, ואם לא יסע בגללו יסע בגלל אדם אחר?

והשבנו: אין לנסוע עמו כשמחמת כן יסע בשבת, מפני שיש בזה חילול השם, שכיון שהוא יודע שבזה שהוא נוסע אתו קרוב לשבת, הנהג יחלל שבת, הרי מראה בזה שאין השבת חשובה בעיניו, ומזלזל בכבוד השבת, ולכן אסור לנסוע עמו.

עוד נשאלנו בנהגים הרוצים לנסוע בערב שבת לאחר הצפצוף השני עם המכונית, וטוענים שעדיין לא קבלו שבת, האם מותר לנסוע או שמא יש בזה חילול השם?

והשבנו: כי הצפצוף השני שנקבע בעיר בני ברק עשרים ושנים דקות קודם השקיעה, ובמקומות אחרים נקבע לשלושים דקות קודם השקיעה, ובירושלים עיר הקודש קבעו ארבעים דקות

לבני קהילתנו היקרים הע"י, באתי לזרז את המזורזים, בחיזוק מצוות "זכור ושמור" של שבת קודש.

כתוב בתורה (שמות לד טז), ושמרו בני ישראל את השבת, לעשות את השבת לדורותם. הפשט הפשוט כתב הראב"ע, השמירה היא, שיתקן "צרכיו ודרכיו" ביום השישי, כדי שיעשה את השבת ולא יחללנה. מדבריו עולה, שבכלל שמירת שבת, לדאוג ולהשתדל מערב שבת שלא יבוא לידי חילול שבת. ולפי זה, הגדרים של זכור ושמור שווים הן בשבת עצמה, והן לקראת השבת. והדאגה לשבת והשתדלות לפני השבת, לקיימה כדין, הם דאוריתא. וכן נראה מדברי הרמב"ן לעיל (כ ח).

ומצוות השבת היא יחידה ומיוחדת מאד בסגולותיה, ונאמרו דברים נשגבים, וכולם אמת ויסודם בהררי קודש. ונפרט כמה מהם הנוגעים לעניננו.

האור החיים פירש. ושמרו, מלשון ואביו שמר את הדבר. ויש בזה שני אופנים. לקראת שבת יכין את עצמו. וידאג להכין את כל מה שצריך כדי לקיים את השבת כראוי. ובסמוך לשבת, ניתן לנו הכוח להוסיף זמן של חול על השבת, ולעשותו שבת קודש. והספורנו פירש, ושמרו בני ישראל את השבת 'בעולם הזה', לעשות את השבת 'ביום שכולו שבת'. והספורנו פירש, ושמרו

היכן עושים 'פרסומי ניסא' בשבת? בקדושת מוסף - כתר יתנו לך... שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד

לדורות, אלא קבעו אותה בתפלת המוספין ובתפילת נעילה, שאין שם קריאת שמע כלל..."

נמצינו למדים כי מזכירים קריאת שמע בקדושת המוספין, משום 'פרסומי ניסא'. שמעתי דבר מוסר חזק בענין זה בשם רבי אברהם שפיצר שליט"א: לכאורה, איזה פרסומי ניסא יש באמירה זו? וכי מי שמע על אותה גזירה של מלך פרס, שבעטיה תיקן לומר "שמע ישראל" בקדושה?

ברם חכמים הבינו, שכל אדם שיראה כי בקדושה מזכירים קריאת שמע, ישאל את עצמו: מה פשר תקנה זו, וכי מה הקשר בין "שמע ישראל" לבין קדושה? וכאשר תעלה בליבו התמיהה, הוא בודאי יברר את הדבר, עד שישמע את הסיפור על גזירת מלך פרס, ובכך יהיה פרסומי ניסא.

חכמים לא העלו בדעתם, כי יהיה מי שיאמר קדושה כמצוות אנשים מלומדה, ולא יעלה בליבו לשאול ולברר מדוע תקנו לומר בה קריאת שמע... (ומתוך האור)

בקדושת "כתר" אומרים אנו "שמע ישראל". צריך להבין: מדוע תקנו לומר זאת בתוככי הקדושה, והרי אומרים אנו "שמע ישראל" בוקר וערב? בואו ונשאל שאלה, שמן הסתם מעטים יודעים את התשובה עליה. בחנוכה יש דין של פרסומי ניסא בהדלקת הנרות, בפסח שותים ארבע כוסות לפרסומי ניסא, בפורים קוראים את המגילה מדין פרסומי ניסא, ועתה נשאל: היכן יש לנו בשבת דין של פרסומי ניסא?

מביא ה"בית יוסף" בהלכות ראש חודש (סימן תכג) בשם "שבולי הלקט": מדוע נהגו לומר "שמע ישראל" ו"אני ה' אלוהיכם", היינו תחילת קריאת שמע וסופה, בקדושת מוסף של שבת? "לפי שבימי רב, גזר יוזגדר מלך פרס שלא יקראו קריאת שמע, מה עשו חכמים שבאותו הדור? תקנו להבליעו בין הקדושות, רישא 'שמע ישראל' וסיפא 'אני ה' אלוהיכם', ולמה תקנו לומר בהבלעה כך? כדי שלא תשתכח קריאת שמע מפי התינוקות. ביקשו רחמים מן השמים ובטלה הגזרה, ואמרו חכמים שבאותו הדור לא נבטל שלא לאומרה בקדושה כלל, כדי שיתפרסם הנס

חבת הקדש של שבת מכשירה אותנו לקבלת השפעותיה הרוחניות, והיכן רמוז חנוכה וכל החגים ביד שחט דם?

לפורים. דבש רומז לראש השנה. שמן רומז לחנוכה. חלב רומז לשבועות. טל רומז לפסח שבו מתפללים תפלת טל. דם רומז ליום הכפורים, היום שמזים בו דם בתוך קודש הקודשים. מים רומזים לסוכות, היום שבו מתפללים על גשם.

אכן, כל הימים הטובים הללו טעונים הכשר. ימים טובים זקוקים להכשר, כלומר להכנה מרובה מראש, כדי לקבל את השפע הרוחני שלהם. ולעומתם השבת אינה זקוקה להכשר. קדושת השבת אינה תלויה בהכנה מרובה מראש. למה? כי קדושת השבת כל כך גדולה, עד שחיבת הקדש מכשירה אותה ואין היא זקוקה להכשר מקודם.

מה המקור לכך שקדושת השבת היא בגדר "חיבת הקדש" עד שאינה טעונה הכשר מרובה? ב"ברוך א-ל עליון" אנו אומרים: "כל שומר שבת כדת מחללו, הן הכשר חבת קודש - גורלו". וכאן טמון הרמז: שבת אינה זקוקה להכנות מיוחדות - מדוע? כי ה"הכשר" שלה הוא "חיבת קודש - גורלו". (ומתוך האור)

אמנם הדברים נאמרים בתורת ווארט בעלמא, אבל ודאי צ"ל שצריך הכנה בגשמיות וברוחניות, (כביאה"ל ומשנ"ב בסי' ר"נ שיש מצוות השכמה בער"ש להכנות לשבת) וכבר נאמר מי שלא טרח בער"ש מה יאכל בשבת? וכמו שבגמ' בשבת קיט מובא על טירחתם המרובה לשבת של כל התנאים והאמוראים, שמיעטו בלימודם בשביל ההכנה.

הן הכשר חיבת קודש - גורלו, רמז גדול על מעלתה של השבת נחבא בין מילותיו של שיר זה.

דבר ידוע הוא שכל דבר מאכל אינו מקבל טומאה אלא אם כן הוכשר לקבלת טומאה, מה נקרא הכשר לקבלת טומאה?

הכשר טומאה היינו: כשהמאכל בא במגע עם אחד משבעת המשקים המפורסמים בראשי התיבות שלהם: י"ד, שח"ט, ד"ם, כלומר: יין, דבש, שמן, חלב, טל, דם מים (מכשירין פ"ו מ"ד).

הדין הזה מקבל בכל עת ובכל מקום בעולם, מלבד מקום אחד. באותו מקום אחד, יחיד ומיוחד, הטומאה מתקבלת גם ללא הכשר. ואם נפל שרץ מת על דבר שנמצא שם, הוא טמא גם אם לא נגע בו אחד משבעת המשקים י"ד, שח"ט, ד"ם.

היכן הוא המקום הזה? בית המקדש. בבית המקדש לא רק מאכלים נטמאים, אלא אפילו הלבונה ועצי המערכה, כלומר עצים שהכינו כדי להעלותם למזבח לצורך האש של הקרבנות - אם נפל עליהם שרץ, הם נטמאים גם אם לא הוכשרו קודם לכן לקבל טומאה. ומדוע? כי חיבת הקדש מכשירה אותם. חיבת הקדש מכשירה אותם לקבלת טומאה, ואין צורך בהכשר של מגע באחד משבעת המשקים (חולין לו, ע"ב). פלאי פלאים.

אומר על זה הרב לוינשטיין ר"מ בישיבת תורת משה בירושלים: בתבות י"ד, שח"ט, ד"ם, רמוזים כל מועדי ישראל. יין רומז

המשא ומתן בברכת השכיבנו בליל שבת שהתקיים בין רשכבה"ג מרן הגראי"ל שטיינמן זיע"א למרן גאב"ד אנגווער הגר"מ קליין זיע"א

בדברי תורה על ההערה בו העיר כ"ק אדמו"ר מגור בביקורם בביתי, הבא לביקור לכמה ימים האם צריך לומר בחו"ל ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ונתגלגל הדבר היות כי התיקון היה מפני המזיקין (כמבואר בטור סי' רל"ה) ובשבת דליכא מזיקין אין צריכין שמירה, והזכרתי אז מקושת הט"ז א"ח (סי' רס"ז סק"א ד"ה אינו חותם) דבשבת אין לנו לומר ושמור צאתנו [-כיון

וזה מכתבו של הג"ר מנשה קליין זצ"ל בשנת תשנ"ח (עי' משנה הלכות חט"ו סי' פא): ישאו הרים וגבעות חיים ברכה ושלוש למע"כ רב האי גאון המפורסם בכל קצוי עולם פאר הדור והדרו אין דורו דור יתום מרביץ תורה ברבים גודר גדר עומד בפרץ כגקש"ת מוה"ר אהרן ליב שטיינמן ראש ישיבה בבני ברק עיה"ק. אחדשכג"ק בידידות נאמנה. באתי להשתעשע

דשבת שמורה ממזיקין] ותי' דטעם שלנו ע"פ מ"ש הטור דהא דבשבת א"צ להתפלל על שמירה, לפי שאם ישמרו את השבת השבת ישמור אותם והיינו אם ישמרו אותו כראוי כמ"ש אלמלא שמרו ישראל, ואנו יודעין שאין אנו בחזקת שומרי שבת כראוי, ע"כ צריכין אנו להתפלל על השמירה, עיין בט"ז שם יותר באריכות.

ותמה מעכ"ק שבנוסחאות שלנו איתא תפילה על השמירה, וביחוד דייק מעכ"ק דבאבודרהם ג"כ הוא כנוסח שלנו. וגם בספרי הראשונים. עוד תמה דלדעת הט"ז א"כ חסר אחד משתי ברכות, דהרי אמרו בערב מברך שתי לפניה ושתי לאחריה וזה פשוט דבין בחול בין בשבת. וכמבואר בברכות י"א ע"א (וטוש"ע א"ח סי' נ"ט וסי' רל"ו ס"א) ואי לא אומר ושמור צאתנו חסר ברכה אחת? וכדי להשתעשע בדברי תורה אשר הם חיינו ואורך ימינו אמרתי להעיר קצת ... (והאריך שם הרב במו"מ. ובסוף התשובה כתב:) ובזה הנני חוזר על הראשונות ידידכם המעתיך בעדכם לאריכות ימים ושנים דשנים ורעננים עדי יבא ינון ולו יקתה עמים כמים לים מכסים עבד נרצע לאדוניו בלב ונפש, מנשה הקטן

תשובת מרן הגרא"ל שטינמן זיע"א

לכ' הגאון הגדול מגדולי המשיבים דבר ה' זו הלכה מפורסם לגאון ישראל ותפארתו, חסיד ועניו ר' מנשה קליין נעומות בימינו נצח.

קודם אודה להדר"ג מאד על שכיבדני בספריו הק' אשר דנים על כל חלקי התורה [וגם כיבדני בתשובותיו] וברוב ענותנותו שלח לי כ"ז, אם כי אליבא דאמת איני יודע עד מה ואפילו במסכתא חדא לא זכיתי לידע, וכידוע בירושלמי [-שלח שביעית] דכגון דא צריך לומר זה, כדילפינן זה מפסוק דזה דבר הרוצח. הנה כ"ג ביאר כל הענין של הזכרת שמירת שבת ובתוך הדברים נזכר מה שכתבו שבשבת שכיחי טפי מזיקין, וכפי הנראה אינו רק מזיקין רוחניים אלא גם לסטים וחיות רעות וכדומה מצוי יותר בזמן שאין הרבה עוברים ושבים, דבזמן שהיישוב יותר ניכר ויש עוברים ושבים אין הליסטים כ"כ עושים מעשיהם, כי כל מעשיהם בחושך אורבים, וכן חיות דכן כתיב מעט מעט אגרשנו מפניך פן תרבה עליך חית השדה, וכן המזיקין מצויין פחות כל שהמקום יותר מיושב.

עיקר הדבר שנתקשה בדברי הלבוש שחילק, דלהזכיר ושמור צאתנו אנו מזכירים אבל לא חותמים בזה, וכן ראיתי להדיא בפירושי סידור התפלה לרוקח עמוד תע"ב וז"ל ובערב שבת אומר ושמור צאתנו ובואנו לחיים ולשלום מעתה ועד עולם ברוך אתה ה' הפורש סוכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים, אין אומר שומר ישראל לעד לפי שהשבת אין צריך שמירה שהקב"ה שומר ישראל ע"י השבת.

ואפשר לבאר דהנה לכאורה אף כי א"צ, מ"מ מה מקלקל אם אומר ומתפלל ע"ז וצ"ל משום דמשמע דמזלזל בקדושת השבת, והנה בב"מ פת, ב במעשה דרבי דהעמיד ר' חייא ובניו להתפלל כדי למחר הגאולה וכשאמרו משיב הרוח נשיב זיקא, ואח"כ כשרצו לומר ולחתום מחי' המתים רגש עלמא, ובא אליהו

להטרידן שלא יחתמו כי עדיין לא הגיע הזמן, והקשו בתוס' ד"ה כי מטא, דהא כבר הזכירו מחיה מתים בהתחלת הברכה, ותירצו בתירוצם השני דמשיב הרוח מקומו בהתחלה לכן נשיב זיקא, משא"כ מחיה המתים עיקרה נתקנה בחתימה לכן קודם לא רגש עלמא.

נמצא דעיקר הוא לפי מה שתקנו חז"ל, וענין התפילה על שמירה שנתקנה תמיד לגומרה בחתימה אז תמיד עיקרה בחתימה לכן בהתחלתה אין כ"כ קפידא אם מזכירין שמירה, משא"כ בחתימה אם יזכירו שמירה הוא זלזול בשבת דא"צ שמירה.

וחזר הגר"מ והשיב לרבנו (משנה הלכות חט"ז סי' פח):

הנה ברך לקחתי וברך לו אשיבנה ה"ה מע"כ הגאון המובהק המפורסם בכל קצוי תבל פאר הדור והדרו אין דורו דור יתום בקי בחדרי תורה כל רז לא אנוס ליה, גודר גדר ועומד בפרץ כגקש"ת מוה"ר אהרן יהודה ליב שטינמן ראש ישיבה ונשיא אלקים ב"ב עיה"ק. אחדשכהדר"ג בידידות נאמנה.

נתמלא הבית אורה זו תורה לשמה ושמחתי שמעכבדר"ג עיין בדברי הפעוטים אשר הם ללא יועיל למעכ"ג כרכא דכולה ביה ויה"ר שיאריך ימים על ממלכתו מאן מלכי רבנן עדי יבא ינון ולו יקתה עמים.

ושמחתי בביאורו ופי' בדברי הלבוש סי' רס"ז בו דברנו במכתבי הצעיר והמה דברי אלקים חיים לאמיתה של תורה. ורק חשבתי להוסיף על מה שכתב מעכ"ג דכפי הנראה שבת שכיחי מזיקין טפי לא רק מזיקין רוחניים, אלא גם לסטים וחיות רעות וכדומה מצוי יותר בזמן שאין הרבה עוברים ושבים, וכן חיות דכתיב מעט מעט אגרשנו מפניך פן תרבה עליך חית השדה, וכן המזיקין מצויין פחות כל שהמקום יותר מיושב, ובאמת כעין זה כתב הרמב"ם בהקדמה לסדר זרעים בסיבה שני' לבריאת אנשים רשעים פן תרבה עליך חית השדה וכתב שהוא טעם חשוב מן הראשון ע"ש. וחשבתי אולי דזה נמי פי' מה שאמרו ז"ל בשור נגח מועד לחול לא הוי מועד לשבת וכן ההיפוך דהא בהא תליא דכיון דשכיח מזיקין יותר גם השור מנגח לעוברי רצונו, ולשומרי שבת אינו מזיק ולכן לא הוי מועד.

[ועי"ש באריכות בכל דבריו על קושית רבנו בענין מילה. ומסיים:] אלו דברי ידידו מכבדו ומוקירו כערכו הרם, המתאבק בעפר רגלי ת"ח, החותם בסל מלא ברכות בלב ונפש, מנשה הקטן. [וע"ע אילת השחר שבת י"ב ע"א ד"ה ת"ר הנכנס].

בס"ד הופיע ויצא לאור
"אוסף עלוני תוספת שבת"

מוקדים בכל הארץ
ניתן לתאם במייל
או בטלפון
0527614765